

Norsk Leirskoleforening

Norsk leirskoleforening er en pedagogisk interesseforening som har 50 av landets leirskoler som medlemmer. Om lag 55 000 elever besøker våre leirskoler i løpet av et år. Elever i grunnskolen har reist på leirskole siden 60-tallet og fra skoleåret 2019/2020 ble leirskoleoppholdet sikret i opplæringsloven:

§ 13-7 b Plikt for kommunen til å tilby leirskoleopphald eller annan skoletur.

Kommunen skal som ein del av grunnskoleopplæringa tilby elevane leirskoleopphald eller annan skoletur med minst tre overnattingar i samanheng.

Undervisningen på leirskolene følger gjeldende læreplan, men foregår på et annet sted, i en annen kontekst og er praktisk tilrettelagt. Hovedfokuset gjennom leirskoleuka er å bruke naturen som en del av læringsarenaen til elevene. Elevene samhandler døgnet rundt i en hel skoleuke med varierte læringsaktiviteter.

Vi ser at elevene, uansett forutsetning, opplever stor mestring omkring de ulike læringsaktivitetene på leirskolene. Vi ser også at elever med manglende mestring av elevrollen på skolen fungerer godt og har stort utbytte av undervisningen de får på leirskolen.

Dette kan ha mange årsaker:

- undervisning ute setter en annen kontekst og er en god arena for tverrfaglige undervisningsopplegg og dybdelæring i alle fag
- undervisning ute blir nødvendigvis både praktisk og variert
- forskning viser at undervisning ute bidrar til økt motivasjon og økt nysgjerrighet hos elevene
- undervisning i et annet miljø og i en annen sosial kontekst øker mestringen av elevrollen
- vurderingsaspektet er nedtonet, noe som gjør det lettere for mange elever å lykkes

Undervisning ute, både på leirskolene og på egen skole, bidrar til folkehelse siden det krever at elevene er mer fysisk aktive. Uterommet er en god arena for å forankre fokuset på de tverrfaglige temaene i overordnet del av læreplanen.

I februar 2022 gjennomførte IPSOS en befolkningsundersøkelse på vegne av Miljødirektoratet og Norsk Friluftsliv. Undersøkelsen viser blant annet at andelen foreldre som oppgir at barna deres leker ute daglig, er mer enn halvert siden 2015. Kun 18 prosent av småbarnsforeldre oppgir nå at barna deres leker ute 5-7 ganger i uka. Dette er en kraftig nedgang siden 2015, da 41 prosent svarte dette. Undersøkelsen viser også at det er 78 % av spurte barn og unge mellom 8 og 19 år som har undervisning ute i løpet av et skoleår. For 1/3 av de som har undervisning ute svarer at de har det sjeldnere enn en gang i måneden. Andelen barn som aldri har undervisning ute i andre fag en kroppsøving er hele 19 %. Befolkningsundersøkelsen avkrefter også at "alle" var mer aktive i friluft under pandemien – bakgrunnstallene viser store sosioøkonomiske forskjeller. Det haster med å få til daglig fysisk aktivitet i skolen, som regjeringen har nedfelt i sin politiske plattform. Ved å ta i bruk naturen som læringsarena i ulike fag blir elevene også mer fysisk aktive.

Forslag til tiltak:

- Uteskolepedagogikk forankres bedre i lærerutdanninga. Lærere som er trygge på å bruke uterommet vil kunne lage gode tverrfaglige undervisningsopplegg som i stor grad møter intensjonene i den nye læreplanen.
- Lærerstudenter må få leirskole på pensumlista. Opplæring på leirskole er i dag en obligatorisk del av grunnskoleopplæringa. I dag er det litt tilfeldig om studentene i lærerutdanningene berører temaet. For at et leirskoleopphold skal være best mulig må det skje et godt for- og etterarbeid på skolene og innholdet i leirskoleopplæringen være en del av årsplanene på skolen.
- Leirskole er sosialt utjevne. Forskjellene i samfunnet øker og stadig færre barn tas med på tur og for oppleve hvilke muligheter naturen gir for friluftsliv og opplevelser. Leirskoleopphold sørger for at alle får muligheten til dette. I friluftsmeldinga fra 2003 (St.meld 25, 2003) ble det satt en intensjon om tre leirskoleopphold i løpet av skoleløpet. Om denne intensjonen blir en realitet vil det være et godt og rimelig tiltak for sosial utjevning.
- Kommunene er nå pliktige til å tilby leirskoleopplæringen. Lovformuleringen er vag og kan med fordel presiseres i forskrift, slik det var tidligere. Forskriften bør si noe om innhold, varighet, gruppestørrelse og ansvarsforhold. For å bli tilsatt som lærer på en leirskole gjelder de samme kravene til kompetanse som i grunnskolen ellers. Også her er loven litt vag, og det vil også være hensiktsmessig med en presisering av kravene til kompetanse på lik linje med krav til kompetanse i andre typer undervisning.
- Et leirskoleopphold består av tre faktorer, transport, forlegning og undervisning. I dag er det mange kommuner som bruker Database for offentlige innkjøp (Doffin) for å gjøre avtaler om leirskoleopplæring. Dette er på mange måter bra, siden det gir leirskolene mulighet for å vise frem kvalitetene sine og konkurrere på like vilkår. Men det betyr at også undervisningen blir en del av anbudet. At transport og forlegning er en del av konkurransegrunnlaget er naturlig, men vi finner det uryddig at leirskolene skal konkurrere på pris også når det gjelder undervisning. Spesielt når lovformuleringen er så vag som den er.

Norsk Leirskoleforening har i over 50 år vært en konstruktiv og aktiv samarbeidspartner med myndigheter, organisasjoner og bedrifter som arbeider med å sikre og forbedre leirskoleopplæringen i Norge. Ta gjerne kontakt om det er noe vi kan bidra med i det videre arbeidet.

Ha en fortreffelig sommer!

Mvh
Styret
Norsk leirskoleforening